

Άν τ ο ν Τ σ έ χ ω φ

«Ένα ς αρ ι θ μό ς »

► Θέμα:

Η στάση της δασκάλας απέναντι στην εκμετάλλευση (φάρσα) του αφεντικού.

► Βασική ιδέα:

Η παθητική στάση των εργαζομένων απέναντι στην οικονομική και κοινωνική εκμετάλλευση.

► Ενότητες - Πλαγιότιτλοι:

● 1η ενότητα: «Τις προάλλες... Ευχαριστώ, ψιθύρισε»: Η φάρσα του εργοδότη - πατέρα.

● 2η ενότητα: «Πετάχτηκα ορθός... βγήκε»: Η αντίδραση του εργοδότη - πατέρα και η μοιρολατρική στάση της δασκάλας.

► Χαρακτηρισμός προσώπων:

1. Ο αφηγητής: Ο πατέρας των παιδιών και εργοδότης της δασκάλας τους παίζει το ρόλο του παντογνώστη αφηγητή που γνωρίζει εκ των προτέρων τις σκέψεις και τις αντιδράσεις της δασκάλας. Ο ίδιος ανήκει στα ανώτερα κοινωνικά στρώματα, είναι εύπορος και έχει στη δούλεψή του ανθρώπους κατώτερης κοινωνικής τάξης. Στην αρχή γίνεται επιθετικός απέναντι στην συνομιλήτριά του και επιχειρεί με εκφοβισμούς και παράλογες δικαιολογίες να της μειώσει το μισθό. Βλέποντας την παθητικότητα της δασκάλας συνεχίζει να σκληραίνει τη στάση του, να φανερώνει έναν άνθρωπο άκαρδο, χωρίς συναισθήματα. Τελικά της πληρώνει ένα πενιχρό ποσό, το οποίο η δασκάλα αποδέχεται και πάλι άβουλα. Τη στιγμή αυτή την αιφνιδιάζει φωνάζοντάς της ότι πρέπει να διαμαρτυρηθεί για την κλεψιά, της αποκαλύπτει τη φάρσα και με διδακτικό ύφος και πρόθεση προσπαθεί να της εξηγήσει ότι πρέπει πάντοτε να διεκδικεί τα δικαιώματά της. Υπερασπιζόμενος έτσι το δίκιο των εργαζομένων κερδίζει την συμπάθεια του αναγνώστη.

2. Η δασκάλα: Είναι ο τύπος του άβουλου ανθρώπου, που αδυνατεί να πάρει τη ζωή στα χέρια του και γίνεται έρμαιο της μοίρας του. Αδύνατη όχι μόνο να αντιδράσει αλλά και να μπει στη διαδικασία να υπερασπιστεί τον εαυτό της, στέκεται βουβά απέναντι στον εργοδότη της, δεχόμενη αδιαμαρτύρητα τις άδικες δικαιολογίες του, χωρίς να του σηκώνει κεφάλι παρά μόνο μουρμουρίζει τις διαφωνίες της. Ταραγμένη, όπως φανερώνει το πρόσωπό της, και αμήχανη δέχεται τα λιγοστά χρήματα που της δίνει ο εργοδότης. Ακόμη και όταν ο τελευταίος την προτρέπει να αντιδράσει και της αποκαλύπτει τη φάρσα, εκείνη ψιθυρίζοντας τον ευχαριστεί και βγαίνει από το γραφείο. Πρέπει, τέλος, να προσθέσουμε ότι ο χαρακτήρας της δασκάλας αντιπροσωπεύει σε μεγάλο ποσοστό τη γυναικεία ψυχολογία και συμπεριφορά των παλαιότερων χρόνων.

► Αφηγηματική τεχνική:

● Αφηγητής είναι ο εργοδότης της δασκάλας, της δεσποινίδας Ιουλίας. ● Παντογνώστης αφηγητής ο οποίος γνωρίζει τις σκέψεις της συνομιλήτριάς του.

● Στην αρχή και στο τέλος του διηγήματος επιλέγει την πρωτοπρόσωπη αφήγηση, ενώ ενδιάμεσα αφηγείται σε τρίτο πρόσωπο.

● Ο τρόπος παρουσίασης των προσώπων έχει χαρακτηριστικά **θεατρικής σκηνής**.

► **Αφηγηματικοί τρόποι:**

1. Περιγραφή.
2. Διάλογος.

► **Γλώσσα - Ύφος:**

● **Γλώσσα:** Απλή δημοτική με σύντομες και περιεκτικές φράσεις. Προσεκτική επιλογή των λέξεων. Ο λόγος του αφηγητή θέτει ένα τόσο σοβαρό και σημαντικό θέμα με λίγα και απλά λόγια.

● **Ύφος:** Λιτό, απλό και ρεαλιστικό.

► **Εκφραστικά μέσα:**

1. **Μεταφορές:** «και συ ντρέπεσαι να ανοίξεις το στόμα σου...», «να βγάλουμε εννιά Κυριακές...», «Το αριστερό μάτι... νότισε», «νευρικός βήχας», «δεν έβγαλε άχνα», «Πρέπει να 'χεις τα μάτια σου τέσσερα...», «Κόμποι ιδρώτα γυάλιζαν...», «η φωνή της έτρεμε...», «τρεμουλιαστά δάχτυλα», «Με έπιασαν τα δαιμόνια μου», «σκληρό μάθημα», «αν δεν πατήσεις λίγο πόδι, αν δε δείξεις τα δόντια σου;». 2.

Παρομοίωση: «σαν χαζή».

3. **Επαναλήψεις:** «Μια μέρα... Άλλη μια μέρα...», «όλα όλα», «Τρία... τρία, τρία... ένα και ένα...», «Οι άλλοι δε μου 'διναν τίποτα!... Δε σου 'διναν τίποτα». 4.

Αντιθέσεις: «Η Ιουλία έγινε κατακόκκινη... μα δεν είπε λέξη», «Την έπιασε ένας νευρικός βήχας... μα δεν έβγαλε άχνα», «πέρα δώθε», «εγώ σε έκλεψα, σε λήστεψα! Και μου λες κι ευχαριστώ;».

5. **Εικόνες:** «Η Ιουλία έγινε κατακόκκινη... μα δεν είπε λέξη», «Το αριστερό μάτι της Ιουλίας... δεν έβγαλε άχνα», «Τα μάτια της Ιουλίας... πάνω στη μύτη της», «Και της έδωσα... τα έβαλε στην τσέπη της», «Πετάχτηκα ορθός... στο γραφείο».

► **Ιδέες - Συναισθήματα:**

● Το κοινωνικό πρόβλημα της οικονομικής εκμετάλλευσης των εργαζομένων είναι διαχρονικό και παγκόσμιο.

● Η φάρσα του αφηγητή - εργοδότη προκαλεί θυμό και αγανάκτηση. ● Η φοβισμένη συμπεριφορά της δασκάλας φανερώνει ότι δεν κατάλαβε το σκοπό της φάρσας αλλά και ότι ήταν ριζωμένη στη συνείδησή της η άνευ όρων υπακοή στο αφεντικό.